

UVODNIK

Kmetijska zemljišča v Evropi predstavljajo skoraj polovico vsega kopnega. So zelo raznolika in kljub temu, da so kmetijska zemljišča omogočajo življenje številnim divjim živalim. Ta njihova vrednost je bila do pred nedavnim podcenjena in zelo zanemarjena. Šele v zadnjih nekaj letih so se strokovnjaki zavedli te vrednosti. Skrb za ohranjanje vrst, njihovih življenjskih prostorov in raznolikosti v pokrajini ni več le na ramenih majhnega števila naravovarstvenikov in znanstvenikov, ampak je dobro podprta tudi s strani prostovoljnih združenj in društev.

Od neolitika naprej, ko je postal poljedelec, je človek spreminjal in upravljal z večjimi deli pokrajine v Evropi. Spremembe od naravnega do delno naravnega življenjskega okolja so se dogajale postopoma in veliko divje živečih živali se je prilagodilo in v nekaterih primerih odvisno od življenjskega okolja, so nastale nove povezave odvisne od načina kmetovanja. Gozd, ki je nekoč pokrival skoraj vso Evropo so zamenjali pašniki in obdelovalne površine. Kljub tem spremembam, ki so povzročile izginjanje gozda pa je verjetno prišlo do povečane biološke raznolikosti, ker so nastali številni delno naravni habitati. Tako so se spremenile resave, predeli porasli z grmovjem, travniki, pašniki. Tako se je droplja *Otis tarda* razširila iz stepe, ki jo je vzdrževala sajga *Saiga tatarica*, v sekundarno stepto, ki je nastala zaradi pašnje živine. Takšno tradicionalno kmetijstvo ima visoko biološko raznolikost, še posebej, če vzgajajo veliko različnih poljščin na manjših poljih, ki so razporejena mozaično.

Intenzivno kmetijstvo, še posebej v zadnjih 40 letih je hitro in močno spremenilo kmetijske površine, ki se jim živali niso zmogle prilagoditi. V zadnjih dvajsetih in petindvajsetih letih so v Veliki Britaniji opazili močan upad številnih ptic, ki so vezane na kmetijske površine. Pri njih poteka stalen monitoring že od 1960 leta, najbolj očiten je upad poljskih škrjancev *Aluda arvensis* in cikovtov *Turdus philomelus*, jerebice *Perdix perdix* in kosca *Crex crex*. Podobno se je zgodilo tudi drugod po Evropi. Tako tudi tradicionalne kmetijske površine predstavljajo del biološke raznolikosti in jih je potrebno ohraniti tudi zaradi ptic, ki tam živijo.

Intenzivno kmetijstvo ima velik vpliv tudi na nekmetijske površine. Preoranje starih travnikov uporaba velikih količin anorganskih gnojil in pogosta onesnaženja zaradi iztokov iz farm, gnojnih jam so povečala količino hranil v vodi in tako povzročila eutrofikacijo

mokrišč. Drug poguben vpliv so pesticidi, uporaba velikih količin vode za namakanje v sušnih predelih. Razširjanje kmetijskih zemljišč in njegova intenzifikacija vodita v drobljenje še preostalih naravnih habitatov in nastalih delno naravnih habitatov, kot so gozd, močvirja in resave, posledica pa so številni pogubni učinki. Razkosanje že tako majhnih življenjskih okolij vodi v povečan efekt robnega habitata. To pa vpliva na sestavo in strukturo rastlinstva in posledično na sestavo živalskih združb. Ustrezni habitati lahko na ta način postanejo premajhni za številne živali

ali postanejo populacije živali tako majhne, da so s tem na robu preživetja. Če je povrhu habitat še močno izoliran in ima neka vrsta majhno hitrost razširjanja, potemtakem je ponovna naselitev, ki sledi izginotju zelo počasna ali celo nemogoča. Če pa vštujemo še klimatske spremembe potem morajo imeti vrste določeno geografsko kontinuiteto habitatov, če naj vrste z nizko razširitveno sposobnostjo preživijo. Verjetno je najresnejša izguba vrstne raznolikosti med pticami v Evropi posledica intenzivnega poljedelstva, ki je vodilo od delno naravnih habitatov do gole orne zemlje. Življensko okolje številnih živih bitij se je uničevalo zaradi melioracij, namakanja, povečane uporabe pesticidov in gnojil, pretirane pašnje, monokultur in izgube spremljevalnih oblik kot so drevesa, žive meje in ribniki.

Tipi kmetijske površine se v Evropi precej razlikujejo, kar je odsev zgodovinskega razvoja neke pokrajine. Način kako je človek kmetoval v zgodovini se je spreminjal, odvisen pa je bil tudi od klimatskih in fizikalnih pogojev na različnih delih Stare celine in s tem seveda tudi sestava in razporeditev življenskih prostorov in združb divje živečih živali. Korenite spremembe v uporabi kmetijskih zemljišč so se dogodile na začetku tega stoletja z uvedbo kmetijske mehanizacije in kasneje v petdesetih letih z še intenzivnejšimi tehnikami kmetovanja in z zahtevo po samozadostni proizvodnji hrane (razširjane kmetijskih zemljišč z melioracijami, uvedba novih poljščin in pašništvo, uporaba umetnih gnojil in pesticidov, ki je spremenila rastlinsko sestavo na pašnikih in poljih ter povzročila izgubo v rastlinski in živalski raznolikosti.

Ptice so pomemben kazalec kako zdravo je naše okolje. Če hočemo pridobiti podatke o kvaliteti in spremembah v okolju in ovrednotiti obseg nastalih sprememb s študijami na rastlinah in nevretenčarjih je to izredno težko. Ptice so vsem dobro znane, so povsod razširjene, se hitro selijo, ne menijo se za politične in nacionalne meje. Kadar pride do sprememb v njihovih populacijah je to znak, da je nekaj narobe v širšem območju in ne samo znak lokalnih sprememb. Ptice so verjetno ena najbolj preučevanih skupin živali. Imamo dobre zapise o njihovih populacijah tudi iz preteklosti in njihovi razporeditvi. Padci v njihovi številčnosti so predvsem posledica izgube ali sprememb v njihovih življenskih okoljih, kar je povezano tudi z drugimi živimi bitji, ki žive v tem okolju, ki so za človeka manj opazne. Ptice so uporabili kot kazalce za kvaliteto različnih ekosistemov (mokrišč, morskega ekosistema, vitalnost gozdov...) in različnih vplivov nanje (zastrupljanje s težkimi kovinami, vpliv pesticidov...).

Kljub temu, da so pogosto uporabljane kot kazalci negativnih vplivov na zdravje okolja so pogosto manj občutljive kot nekatere druge skupine živali. Negativni vplivi nanje so vidni šele po določenem času (lag fazi), v katerem so se dogodile spremembe v življenskem okolju; padec populacij rastlin, nevretenčarjev in drugih živali od katerih so neposredno ali posredno odvisne ptice. Padec v številčnosti ptic, ki žive na kmetijskih površinah je alarm za pogubne spremembe v okolju in pomeni le vrh ledene gore. Močan padec v takem robustnem kazalcu kot so ptice je zadnji znak za takojšnje ukrepanje. Kljub temu, da niso najbolj občutljiv kazalec sprememb v okolju so pomembne, ker so precej visoko v prehranjevalni verigi. Tako je droplja izginila povsod iz zahodne Evrope in vztrajno izginja iz vzhodne Evrope. Tudi vrste, ki so prilagojene na delno naravne habitate ali na okolje, kjer ne poteka intenzivno kmetijstvo, kot so štorclja *Ciconia ciconia*, kosci in planinska vrana *Phyrocorys phyrocorys* upadajo. Neposredni strupeni učinki pesticidov so že dolgo znani, velik problem so posredni učinki zaradi katerih pride do izub virov hrane kot so različni insekti in semena. Zaradi tega je po ocenah ogroženih 34% vrst ptic, ki žive na kmetijskih površinah. Takšna povezava je dokazana pri jerebici.

Dejstvo je, da je ohranitev narave le majhen del problema kako izkoriščati pokrajino, ki nas obdaja. Zamisel o ohranitvi narave, prsti in ekosistemov mora prežemati vse načine uporabe zemljišč in takšna je trajnostna uporaba zemljišč. Trajnostna raba je definirana s Konvencijo o biološki raznovrstnosti, kot uporaba komponent biološke raznovrstnosti na način in v takem razmerju, ki ne vodi v trajen padec biološke raznovrstnosti, ampak vzdržuje njen potencial s potrebami in zahtevami sedanjih in prihodnjih rodov. To so končno tudi uradno spoznale številne vlade različnih držav in podpisale konvencijo v Rio de Janiero. Konvencija zahteva v 6. poglavju, da se nacionalne strategije razvijejo tako, da vključujejo ohranitev in trajnostni razvoj biološke raznolikosti, da so te zahteve vgrajene v strategije, načrte in programe tudi v drugih delih nacionalne ekonomije.

Andreja Ramšak

mobitel

SLOVENSKI OPERATER NMT & GSM

<http://www.mobitel.si>

BOMO VSAJ DELNO ZAŠČITILI MLAKE, "ŽEPNO ZBIRKO" IZGINJAJOČIH BIOTOPOV, SKRITO MED DOMŽALAMI IN VOLČJIM POTOKOM?

Mlake so 18 hektarov veliko območje, kak kilometer vzhodno od centra Radomelj. Tu se stekata potok Rovščica in neimenovan jarek. Mlake so nekako ušle usodi južnejših močvirnih predelov, ki so bili v osemdesetih letih meliorirani in spremenjeni v agrarno polpuščavo. Ob robu območja leži več ribnikov, ob enem od njih je tudi ribiška koča. Zaradi izredne razparceliranosti in poplavljanja območje ni bilo intenzivno izkoriščano in predstavlja nenavaden primer skoraj neokrnjene narave v neposredni bližini zelo močno urbaniziranega domžalskega območja.

Pri obnovi gozdnogospodarskega načrta je vodja domžalske enote Zavoda za gozdove Slovenije Miha Zabret, dipl. inž. gozdarstva prišel do ideje, da bi območje razglasili za gozd s posebnim namenom ali ptičji rezervat Mlake. Njegov gozdarski kolega Mirko Perušek je v enem aprilskem in enem majskem dnevu naštel 31 različnih vrst ptic. V soboto, 31. maja 1997 smo imeli javno predstavitev predloga za razglasitev gozdnega prostora MLAKE za gozd s posebnim namenom. Naše društvo sva zastopala Dare Fekonja in Peter Legiša. Prisotnih je bilo več gozdarjev, nekaj ljubiteljev narave, predsednik lovskega društva, drugih "merodajnih" pa ni bilo. Avtor predloga Miha Zabret je na kratko predstavil Mlake v besedi, na katastrskem načrtu in na posnetku iz zraka, ki je na takem težko preglednem območju neprecenljiv. Sam sem na podlagi Peruškovega seznama (ki smo ga po zaslugi Dareta Fekonje ta dan dopolnili s še šestimi vrstami) povedal nekaj o gnezdenju teh ptic in varovalnem režimu, ki zadeva znane stvari

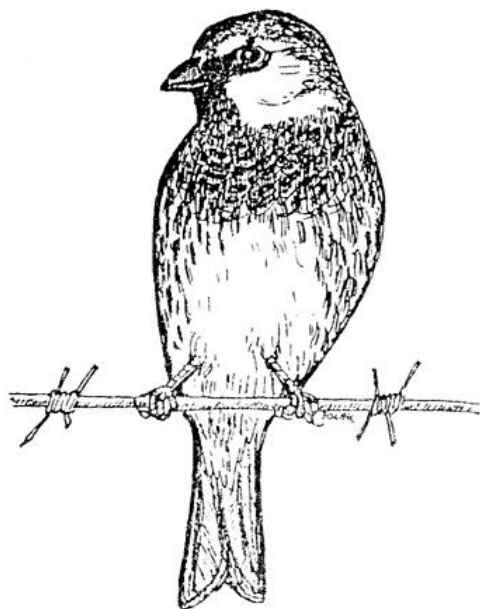
o načinu košnje, redčenju grmovja in obnašanju v naravi. Potrebni zaščitni ukrepi bi bili minimalni in praktično nikogar ne bi prizadeli.

Po predstavitvi nas je Miha Zabret peljal na kratek ogled območja. Najprej so bili na vrsti travniki, obkroženi z gozdom, nekateri bolj, drugi manj mokri, s cvetočim osatom, obrobljeni s temno strugo potoka. Nato smo počasi prišli do bolj zamočvirjenih predelov, poraslih v tem času s še redkim šašem. Nazadnje smo prišli v pravi poplavni gozd, delno zasut s temnejšim silikatnim drobirjem. Nekatera drevesa so se - kot je v takem gozdu normalno - sušila, druga odganjala na novo. Dejansko prava mala džungla. Malo višje so bila miniatura prodišča. Čeprav potok prinese tudi nezaželene sledove civilizacije, kot so prazne platenke itd., je prod še čist, kar pomeni, da voda ni pretirano onesnažena z organskimi snovmi. Ob vrnitvi smo šli skozi ravninski mešan gozd in naposled skozi reven borov gozd, porasel z lepo praprotjo. Območje je skratka prava žepna zbirka raznih življenjskih okolij in zanimivih primerkov dreves - jesenov, hrastov, vrb, smrek... Čeprav blizu poldneva, je bilo ozračje polno ptičjega petja. K temu enkratnemu doživetju verjetno prispeva tudi dejstvo, da vse skupaj leži v rahli globeli in je tako bolj zaščiteno pred zvočnim onesnaženjem.

Na koncu smo posedeli še pred ribiško kočo (hkrati z več ljubitelji trnka) in občudovali belouško, ki je priplavala k bregu prav v naši bližini. Posebno tiste naše člane, ki so bolj večji določanja ptičjih vrst, vabim, da kdaj zavijejo v Mlake, da dopolnimo seznam in s tem pomagamo gozdarjem pri zaščiti tega območja. Ugotovitve lahko posredujejo M. Perušku, D. Fekonji ali meni. Tudi drugi bodo na vetroven dan lahko ugotovili, da tu vlada skoraj zatišje, posedeli ob ribniku ali naredili krajši sprehod ob robu območja, saj je središče (na srečo) teže dostopno.

V Mlake pridemo iz Radomelj, z osrednjega trga (za mlinom Kralj, diskoteko Šporn...) gremo proti severovzhodu, mimo cerkve. Tik pred tablo, ki označuje konec Radomelj, zavijemo desno po ozki makadamski cesti v goščo. Po nekaj sto metrih se lahko obrnemo proti vzhodu ali pa gremo do ribiške kočice pri Černelškem bajerju.

Peter Legiša

3. SREČANJE MLADIH ORNITOLOGOV SLOVENIJE

Tudi letos je potekalo srečanje mladih ornitologov Slovenije, ki je bilo že tretje po vrsti. Srečanje je bilo 31. maja 1997 na Pedagoški fakulteti v Mariboru, Koroška c. 160. To je bil zaključek številnih dejavnosti, ki so se začele z javnim razpisom srečanja in končale s podelitvijo

nagrad. Naloge je recenziral dr. Tomi Trilar, dipl. biol. V komisiji za ocenjevanje nalog sta bila dr. Tomi Trilar, dipl. biol. in mag. Franc Janžekovič, prof. bio - kem.. Pri izvedbi projekta so sodelovali Andrej Šorgo, dipl. biol., prof., ki je vodja projekta in Borut Mozetič ter Nataša Adlešič iz pisarne DOPPS.

V letošnjem letu je bilo dokončanih 19 nalog iz 11 osnovnih in dveh srednjih šol Slovenije. Pri izdelavi nalog je sodelovalo 15 mentorjev in 72 učencev oz. dijakov. Na zaključnem srečanju je bilo prisotnih okoli 60 ljudi.

Vsi udeleženci srečanja so dobili priznanja za sodelovanje ter številko *Acrocephalus*, nagrajenci pa še knjižne nagrade, eno leto članstva v DOPPS ter pravico do udeležbe na taborih, ki jih organizira DOPPS. Srečanje so finančno podprli OSI- Slovenija, Urad za mladino, Mobitel, DOPPS.

Nagrajene naloge:

Naslov naloge: Primerjava števila zimskih vodnih ptic v stari strugi reke drave in akumulacije Melje med sezonama 95/96 in 96/97.

Avtorji: Miha Vrčko, Janja Detiček.

Mentor: Andrej Šorgo.

Šola: Prva gimnazija Maribor.

Naslov naloge: Gostota gnezdenja brgleza (*Sitta europea*) in navadne kanje (*Buteo buteo*) v predelu Leškega polja leta 1995.

Avtor: Lojz Avsenik.

Mentor: Boris Kozinc.

Šola: OŠ Lesce.

Naslov naloge: Ali kozica *Gallinago gallinago* še gnezdi v Jovsih?

Avtorji: Romana Krošelj, Janja Pšeničnik, Branka Urek, Sandra Botički, Kristjan Novak, Jasna Lazarevič, Dejan Kelher, Marijana Levak, Mateja Pšeničnik, Sandi Botički, Jože Vogrinc, Mitja Vranetič, Jožica Stanič, Franci Vranetič, Gregor Šepc, Katja Urek, Dejan Verbančič:

Mentorji: Tea Ferlan, Milena Vranetič, Andrej Sovinc, Andrej Hudoklin.

Šola: OŠ Dobova in PŠ Kapele.

Naslov naloge: Ptiči akumulacije HE Vrhovo (2).

Avtorji: Danilo Brečko, Besim Dautbegović, Gregor Godler, Šeik Jakupović, Gregor Šeško, Beno Krejan.

Mentor: Dušan Klenovšek.

Šola: OŠ Savo Kladnik Sevnica.

Naslov naloge: Ptice v različnih habitatih na območju Slovenskih Konjic.

Avtor: Erik Vodenik.

Mentorica: Marinka Vovk.

Šola: OŠ Ob Dravinji Slov. Konjice.

Naslov naloge: Mali deževnik v zgornjem Posavju.

Avtorji: Katja Bezjak, Lea Krejan, Senta Nunič, Jasmina Pinoza, Vesna Novak, Lidija Vinkler.

Mentor: Dušan Klenovšek.

Šola: OŠ Savo Kladnik Sevnica.

Naslov naloge: Ptice Ledavskega jezera skozi vse letne čase.

Avtorji: Marko Bunderla, Tomi Navotnik, Valentina Novak.

Mentorica: Bernarda Novak.

Šola: OŠ Kuzma.

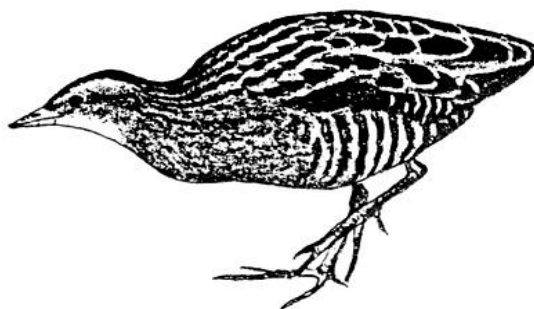
Naslov naloge: Prehranjevalna ekologija male uhariče (*Asio otus*) pozimi.

Avtorji: Valerija Markovič, Ines Mavrič, Mateja Lašič, Maja Štuhec.

Mentor: Dane Katalinič.

Šola: OŠ Janka Ribiča Cezanjevci.

Andrej Šorgo

"CREX NIGHT 97" ŠESTO TRADICIONALNO NOČNO ŠTETJE KOSCEV NA CERKNIŠKEM JEZERU

Na Cerkniškem jezeru je naša Notranjska sekcija tudi letos pripravila že šesto tradicionalno štetje koscev. Dvanajst članov in simpatizerjev se nas je 13. junija zbralo ob jezeru v vasi Dolenje jezero. Imeli smo srečo z vremenom. Razdelili smo se v šest skupin in med 23. ter 3. uro zjutraj prehodili vsak svoj, že prej določen del jezera. Poskušali smo popisati vse pojoče samce koscev ter jih sprti vrisovali v zemljevide jezera.

Leon in Katarina sta med štetjem poskušala ujeti kakšnega kosca z že preizkušeno metodo avdioposnetka, a jima žal to ni uspelo. Prepričani smo, da bo več sreče drugo leto. Po končanem delu smo prešteli koliko koscev smo slišali in rahlo razočarani smo potrdili naše občutke s terena, da letos poje precej manj koscev kot prejšnja leta. Popisali smo le 40 koscev. Bržkone smo kakšnega tudi preslišali. Šele (že) okrog 4. ure zjutraj smo ob ledenem čaju, pivu in jagodah razpravljali o vzrokih za manjše število koscev. Mogoče je temu tako zaradi poznejšega datuma letošnjega štetja.

Vidimo se torej še drugo leto na naši tradicionalni akciji Crex night' 98 verjetno že sredi maja.

Slavko Polak

KOMISIJA ZA UJEDE IN SOVE (KUS)

Letos je pri DOPPS-u pod okriljem Odbora za varstvo narave začela ponovno delovati Komisija za ujede in sove KUS. Naše delo ni samo raziskovanje, ampak predvsem varovanje teh dveh skupin ptic, saj so ti problemi v zadnjem času postali zelo pereči in raznovrstni. Vemo, da jim lahko škodi tudi že samo proučevanje. Zato naj bi v tej komisiji delovali predvsem poznavalci, tisti, ki so se pripravljene aktivno vključiti v reševanje problematike v zvezi z ujedami in sovami, kot tudi ljubitelji.

Če Te zanima karkoli v zvezi s tem, oziroma nam lahko posreduješ kakršnokoli informacijo, se obrni na naslov: DOPPS- Komisija za ujede in sove, p.p. 2395, 1001 Ljubljana.

Tomaž Mihelič
predsednik KUS

ČUK (*Athene noctua*)

Svojčas je čuk veljal za neogroženo in pogosto vrsto, žal pa danes ni več tako. Pestijo ga podobni problemi kot druge ptice, ki se prehranjujejo z velikimi žuželkami in gnezdi v duplih, vendar ima njegovo številčno upadanje tudi nekakšen skrivnostni pridih. Čuk se je namreč prilagodil gnezdenju v urbanih predelih (npr. pod strešno kritino, v zvonikih cerkva, skednjih...), poleg tega je najbrž vsaj v osrednjem delu Slovenije prehrambeni oportunist. Zanimivo bi bilo tudi ugotoviti, kakšno konkurenco pomeni za čuka veliki skovik, saj imata podobne zahteve do okolja.

Zanima me vzrok za nizko število čukov na Ljubljanskem barju, zato bi mi podatki iz drugih delov Slovenije prišli prav predvsem za primerjavo čukovih zahtev pri izbiri gnezditvenega prostora. Zelo hvaležna bi bila za kakršnekoli podatke o tej sovici (gnezdenje-prostor, čas in ostanki plena pri gnezdu, prezimovanje, izbljuvki, vedenje, ob katerih urah se oglašajo...). Če ste mi jih pripravljene odstopiti, prosim pišite na spodaj navedeni naslov. Že vnaprej se Vam lepo zahvaljujem!

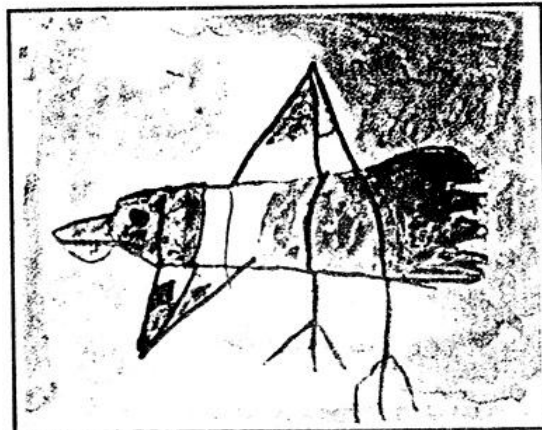
Katarina Senegačnik, Gorkičeva 14, 1000 Ljubljana

CICIBANI SO OPAZOVALI PTICE

DOPPS je na pobudo in v sodelovanju z uredništvom revije za naše najmlajše Ciciban pripravil nagradni razpis "Opazujmo ptice". Z otroškemu nivoju približanimi navodili, kako, kje in zakaj opazovati ptice smo med našimi najmlajšimi spodbudili kar nekaj nadobudnih raziskovalcev. V razpisu smo poudarili pomen zapisovanja podatkov in skiciranja neznanih vrst ptic, ki jih kasneje lažje določimo s priročniki. Za izdelavo svojih lastnih ornitoloških dnevnikov so otroci imeli na voljo cele počitnice. Odziv je bil velik. Vsi prispeli dnevniki so bili po svoje izjemni in izvirni.

Skupaj z urednico Cicibana Natašo Bucik smo se odločili ornitološke dnevnike nagraditi. Knjižne nagrade je prejelo pet posameznikov in tri skupine cicibanov, ki so dnevnike izdelali skupaj. Nagradjeni dnevniki so bili decembra 1996 razstavljeni v Šolskem muzeju skupaj z najboljšimi šolskimi glasili, ki so jih prav tako izdelali cicibani.

Slavko Polak

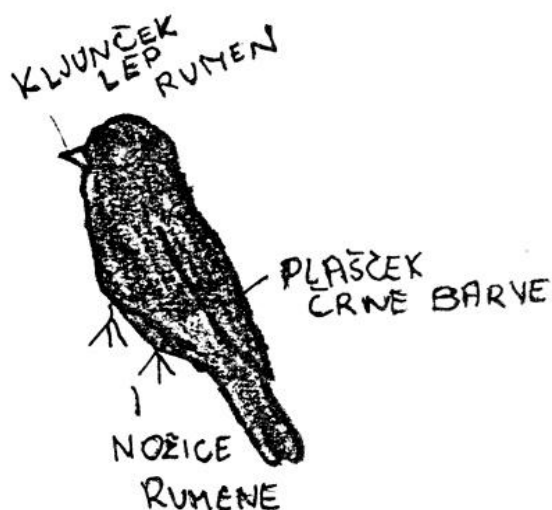
19. SKUPŠČINA DOPPS

Letošnja skupščina je potekala 26. aprila 1997 v Modrem salonu Grand hotela Union na Miklošičevi cesti 1 v Ljubljani. Borut Mozetič je predstavil delovanje društva v preteklem skupščinskem letu. DOPPS je postal partner organizacije BirdLife International in skupaj z njo organiziral delavnico z mednarodno udeležbo. Skupaj z organizacijo Euronatur in še drugimi sorodnimi organizacijami iz Madžarske, Hrvaške in Avstrije je DOPPS organiziral mednarodno konferenco o problematiki biosfernega rezervata Drava-Mura, glavnino organizacijskega dela je opravil Borut Štumberger. Skupaj z Wetlands International smo izpeljali štetje vodnih ptic poleg tega smo izpeljali še evropski dan štetja ptic, navezali stike z organizacijo Eco Mediteraneo. Izdelali smo 25 študij s področja ornitologije in naravovarstva, nekatere od njih so sodile v okvir atlasa TNP in opredelitve ornitološko

pomembnih območij IBA. Organizirali smo strokovna predavanja v spomladanskem in jesenskem terminu, ki so redno ob četrtkih v društvenih prostorih. Še naprej izdajamo *Acrocephalus* in Novice DOPPS, sodelovali smo pri izdaji nove zgoščenke S pticami si delimo nebo. Organizirali smo tri tečaje s področja okoljevarstvene vzgoje in 2. srečanje mladih ornitologov Slovenije.

Društveno priznanje Aviana smo letos podelili g. Jožetu Stražisarju za njegov plemenit prispevek pri postavitvi prve društvene ornitološke opazovalnice na Cerkniškem jezeru. Na skupščini so bile predčasne volitve predsednika DOPPS. Zaradi službene odsotnosti smo razrešili dosedanjega predsednika Andreja Bibiča. Novi predsednik za eno skupščinsko leto je Borut Štumberger, nova blagajničarka je Nataša Adlešič. Na ogled je bila tudi čudovita razstava Reke za življenje: Drava- Mura. Skupščino so popestrila strokovna predavanja. Luka Božič je predstavil zimsko raco *Clangula hyemalis* in njeno pojavljanje na reki Dravi, nekaj rezultatov iz kartiranja za Zimski ornitološki atlas je podal Primož Kmecl. Kaj pomenijo slovenske populacije koscev *Crex crex* v primerjavi z evropskimi se je vprašal Peter Trontelj, problematiko ornitološko pomembnih območij v Sloveniji je predstavil Slavko Polak, v naravni rezervat Tour du Valat nas je popeljal Borut Rubinič.

Andreja Ramšak

SVETOVNI DAN OPAZOVANJA PTIC

4. in 5. oktobra 1997 bo v organizaciji DOPPS-a po vsej Sloveniji potekal že tretji Svetovni dan opazovanja ptic (prejšnji prireditvi sta bili v začetku oktobra 1993 in 1995). Osnovni namen dogodka, ki pod okriljem BirdLife International poteka istočasno po vsem svetu,

organizirajo pa ga lokalna ornitološka društva, je popularizacija ornitologije ter seznanitev ljudi s pticami in problemi njihovega varstva. Seveda pa to ne pomeni, da niste še posebej vladno vabljeni tudi vsi člani DOPPS. Obeta se torej idealna priložnost, da se predstavimo hkrati kot resno strokovno društvo in vodilna nevladna naravovarstvena organizacija v slovenskem prostoru. Posebej za ta konec tedna prirejamo 14 ornitoloških ekskurzij, ki se bodo odvijale na različnih koncih Slovenije.

Sobota, 4.10.1997:

Veržej-Gajševsko jezero (vodi Branko Vajndorfer); dobimo se ob 9. uri pri spomeniku, ki simbolizira narciso v Veržaju.

Ptujsko jezero (vodi Damijan Denac); dobimo se ob 9. uri pri železniškem mostu na desni strani Drave pri Ptujju

Tezenska dobrava - obročkanje ptic (vodi Franc Bračko); dobimo se ob 9. uri pri avtoodpadu na levi strani Ptujske ceste v smeri od Maribora proti Miklavžu (pod daljnovodom).

Šoštanjsko jezero (vodi Denis Vengust); dobimo se ob 9. uri pri ribiškem domu ob jezeru.

Žovneško jezero (vodi Milan Cerar); dobimo se ob 9. uri na avtobusni postaji v Braslovčah (prva AP iz smeri Celja - pri odcepu za Gomilsko).

Sava pod Brežicami (vodita Andrej Hudoklin in Hrvoje Oršanič); dobimo se ob 8. uri pri gradu Brežice.

Blejsko jezero (vodi Tomaž Mihelič); dobimo se ob 9. uri pod Park hotelom ob jezeru.

Zbiljsko jezero pri Medvodah (vodi Tomaž Jančar); dobimo se ob 9. uri pri jezcu ob jezeru.

Vrhnika - obročkvalna postaja (vodita Borut Mozetič in Tomi Trilar); dobimo se ob 8. uri na avtobusni postaji v Vrhniki.

Cerkniško jezero (vodi Slavko Polak); dobimo se ob 9. uri pred bifejem »Mulec« v Dolenjem jezeru.

Škocjanski zatok (vodi Iztok Geister); dobimo se ob 9. uri na železniški postaji v Kopru.

Sečoveljske soline (vodi Borut Rubinič); dobimo se ob 9. uri pred bifejem na letališču v Sečovljah.

Nedelja, 5.10.1997:

Rudniško jezero pri Kočevju (vodi Miro Perušek); dobimo se ob 9. uri pred motelom Jezero.

Ljubljansko barje (vodi Tomi Trilar); dobimo se ob 9. uri na parkirišču pred nadvozom čez avtocesto v Trnovem (Rakova jelša).

Udeležencem izletov bo na voljo različno propagandno gradivo. Vsi, ki se bodo odločili za članstvo v DOPPS bodo lahko izpolnili pristopne izjave.

Luka Božič

DRUŠTVENA DEJAVNOST DOPPS IN NJEGOVIH SEKCIJ

Društvena srečanja ob četrtkih bomo tudi to jesen popestrili s predavanji. Potekala bodo ob četrtkih ob 19. uri na Žibertovi ul. 1. Tudi za izlete smo obdržali sobotni termin. Vabimo Vas, da se udeležite Svetovnega dneva opazovanja ptic in oktoberskega izleta, ko bomo lahko opazovali ptice na akumulaciji Vrhovo in okolišnjih gramoznicah. O nadaljnjih izletih in predavanjih boste obveščeni v naslednji številki Novic DOPPS.

Tokrat Vam posredujemo tudi predavanja in izlete, ki so jih pripravili za jesen in zimo člani Štajerske sekcije DOPPS.

Vljudno vabljeni!

Predavanja

- 16. oktober** **Palagruža, predava Slavko Polak**
Predavatelj nam bo predstavil potek obročkanja na tem južno jadranskem otoku.
- 6. november** **Otok Pag, predavata Tomaž Mihelič in Dare Šere**
Še enkrat v jeseni se bomo ustavili na jadranskem otoku, ki je ornitološko zelo zanimiv. Tudi tokrat bomo izvedeli in se naučili marsikaj zanimivega o pticah in obročkanju.
- 27. november** **Ptiči Avstralije, predava Dušan Klenovšek**
Spoznali bomo delček te oddaljene celine in njenega ptičjega bogastva.

Izleti

- 4. in 5. oktober** Svetovni dan opazovanja ptic
- 25. oktober** **Vrhovo in Vrbine, vodi Dušan Klenovšek**
Dobimo se ob 9. uri na parkirišču pred JE Krško, od koder bomo krenili na ogled gramoznic in akumulacije Vrhovo. Podrobnejše informacije o izletu lahko dobite na ☎ 0608 42 715.

VABILO

Spoštovani!

Pred Vami je nov ciklus predavanj in izletov za nekaj prihodnjih mesecev. Obogati Vam naj prosti čas; verjamemo, da bo ob tem dovolj možnosti za številna vznemirljiva srečanja s pticami, pridobivanje novih spoznanj in izkušenj ipd. Nedvomno pa ne bo zmanjkalo razprave, predlogov in akcij o nujnosti varstva ptic in njihovega življenjskega prostora. Predavanja potekajo **vsako prvo sredo v mesecu ob 18.00 uri na Pedagoški fakulteti v Mariboru (PF)**, Koroška cesta 106, Oddelek za biologijo (predavalnica 0.67). Praviloma, a ne vedno, je **pričetek izleta ob 8.00 uri**; natančnejše informacije glede izleta Vam bo na pripisani telefonski številki posredoval vodja izleta.

Predavanja

- 1.10.1997** **Zlatovranka** (*Coracias garrulus*) v **Avstriji** (Otto Sammwald). Izvrstni in mednarodno znan terenski ornitolog, specialist za zlatovranko, bo predstavil nezavidljive razmere v katerih se je ta ogrožena vrsta znašla v sosednji državi. Zgodovinski oris, trenutne razmere in perspektive obetajo ob čudovitih diapozitivih nepozabno doživetje (predavanje bo v zeleni dvorani PF; potekalo bo v nemškem jeziku, zagotovljen bo prevod v slovenščino).
- 5.11.1997** **Galebi** *Laridae* (Borut Rubinič). Pravo predavanje ob pravem času. Naš vodilni terenski poznavalec galebov nam bo predstavil determinacijske probleme pri posameznih vrstah galebov. Primerjalni seti diapozitivov bodo na učinkovit način tudi »poznavalce« galebov vzpodbudili k razmišljanju. S seboj prinesite slike ali diapozitive galebov! Ti hranijo več presenečenj kot si lahko predstavljate.
- 3.12.1997** **Krakovski gozd** (Andrej Hudoklin) Izvrstni diapozitivi in svojevrsten predavateljev slog spravljajo izziv, da bolje spoznamo po krivem spregledano ornitološko pomembno območje (IBA). Hrastovi poplavni gozdovi so v slovenskem merilu življenjski prostor, ki skoraj ni raziskan; o orlu - Malem klinkaču (*Aquila pomarina*) pa več kar iz prve roke.
- 7.1.1998** **Let enega leta - novoletni naravovarstveni kurz**; predstavitev projektov, akcij in dela članov Štajerske sekcije DOPPS. Prireditev bo namenjena začetku ornitoloških naravovarstvenih projektov v letu 1998 na območju Štajerske in Prekmurja.
- Nadomestno predavanje** **Združba ptic poplavnega gozda Drave pri Muretincih in vpliv tradicionalne rabe** (Borut Štumberger). Predavatelj bo kratko predstavil Razvoj začetnih stadijev antropogenih travnišč v srednjeevropskih pogojih, rezultate kartiranja avicenoze in nadaljnjo perspektivo unikatnega poplavnega gozda, ki ga je sooblikovala klana kmečka roka. DOPPS je pred tremi leti na tem območju preprečil gradnjo golfišča, velikega skoraj 1 kvadratni kilometer!

Izleti

- 4.10.1997** **Svetovni dan opazovanja ptic:**
Veržej - Gajševsko jezero (Branko Vajndorfer, tel.: 069 22526, dopoldan). Pred Veržejem so prostrane poljske površine, zmeraj zanimive zaradi ujed in številnih ptic kulturne krajine. Peš bomo krenili proti Gajševskemu jezeru. Zborna mesto je sredi Veržeja pri spomeniku, ki simbolizira narciso. Računati je na 3 ure dobre hoje.
Ptujsko jezero (Damijan Denac, tel. 062 106532). Klasična lokaliteta, na kateri je pričakovati obilo vodnih ptic. Dobimo se ob železniškem mostu na levi strani Drave v Ptuj.
Šoštanjско jezero (Denis Vengust, tel. 063 835644). Največkrat spregledana premogovna ugreznina, na kateri bomo srečali predvsem številne vodne ptice; pričakovati je veliko bobnarico (*Botaurus stellaris*). Dobimo se pri ribiškem domu ob jezeru.
- 25.-26.10.1997** **Sečoveljske soline** (Borut Štumberger, tel. 062 761000). Skupaj s partnerji BirdLife iz avstrijske Štajerske se bomo podali na sredozemska mokrišča našega obalnega pasu. Obiskali bomo Sečoveljske ter Strunjanske soline in Škocjanski zatok. V avtobusu je 15 mest za člane Štajerske sekcije DOPPS. Odhod izpred stare lokomotive na železniški postaji v Mariboru je ob 7.00 uri, prihod pa ob 18.00 uri. Zadnji rok prijave je 10.10.1997!
- 30.11.1997** **Polja med Račami in Pragerskim** (Franc Bračko, tel. 062 29086). Eden najtežje pričakovanih izletov jeseni! Sprehodili se bomo po najbolj suhem delu Dravskega polja, nekoč prezimovališču in znani postojanki velikih dropelj. Pričakovati je prve koconoge kanje (*Buteo lagopus*). Na koncu si bomo še ogledali pragerske glinokope, ki so jih letošnjo pomlad v veliki meri razdejali ribiči. Računati je na 3,5 ure hoje. V Račah in Pragerskem je železniška postaja. Izlet je v nedeljo!
- 27.12.1997** **Ormoško jezero** (Luka Korošec, tel. 062 782787). Izlet je namenjen mladim ornitologom in začetnikom! Gosi in številne druge vrste vodnih ptic so spektakularen izziv za vse, ki imajo občutek, da slednjih še ne poznajo prav dobro. Praviloma nas bo pozdravil največji evropski orel - belorepec (*Haliaetus albicilla*).
- 28.12.1997** **Lent - Maribor** (Jakob Smole, tel. 062 211883). Izlet, namenjen mladim ornitologom in začetnikom! Urbana ornitologija, posebej, če se da tako imenitno opazovati vodne ptice kot na Lentu, je izziv tudi za največje perfekcioniste. Ponovno, že tretje leto zapored pričakujemo ribjega galeba (*Larus ichthyaeus*). Izlet je v nedeljo!
- 17.-18.1.1997** **Tradicionalno mednarodno štetje vodnih ptic - IWC** (Borut Štumberger, tel. 062 761000). Prosimo, rezervirajte si čas za najpomembnejša dneva za vodne ptice v letu 1998! Natančne podatke za štetje boste prejeli pred koncem decembra 1997. Cenzus poteka v sodelovanju s partnersko organizacijo Wetlands International.

Za Štajersko sekcijo DOPPS
Jakob Smole in Luka Korošec